

ORIGINES
CARTHUSIANORUM
MONASTERIORUM

PER

ORBEM UNIVERSUM,

AUBERTUS MIRÆUS

BRUXELL. CANONICUS ET SCHOLASTICUS.

ANTVERP. ERUENDO

PUBLICABAT

Anno M. DC. IX.

ORIGINES
CARTHUSIANORUM
MONASTERIORUM

PER
ORBEM UNIVERSUM,
AUBERTUS MIRAEUS
BRUXELL. CANONICUS ET SCHOLASTICUS

ANTVERP. ERUENDO

PUBLICATA

Anno M. DC. IX.

Reve-

11

Suppl. Roman. Bibl. Tom. II.

Reverendo in Christo Patri D. Herculi Winkelio, Bruxellensi, ejusdem Urbis Carthusiæ
 Priori Vigilantissimo, ac Teutonici Provincie
 Visitatori dignissimo,

Do Dico Consecro.

Non diu, nec ancipiti animo, deliberandum mihi fuit, Vir Reverende, cui munusculum hoc meum offerrem: tibi debebatur. Argumentum specto? Tui instituti res est; & tu inter sacri hujus Ordinis Antistites pietate, doctrinâ, modestiâ emines. Fure igitur meritissimo, hoc quidquid est, tuæ censuræ submittimus. Quid quod hoc ipsum propriè est tuum? Cœnobiorum namque Catalogum, quem damus, ex Cartusiæ vestræ Bibliotheca accepimus; unâ cum Petri Dorlandi Chronico, sive Corona Cartusiana, ut auctor ipse nuncupat, atque indigitat. Quod quidem viri eruditi juxta ac pii scriptum statueram pariter, publico Ecclesiæ bono, typis exulgare; nisi me vir optimus P. Theodorus Petrejus, Cartusiæ Coloniensis alumnus pro suo in sacram vestram familiam studio, prævenisset. Habebunt itaque in posterum, quod de sui instituti initiis ac progressu Sodales vestri legant, alii æmulentur.

Sic & Joannem Baptistam Signium, Bononiensem, itemque Arnoldum Buscium, Sodalium Windesemensem, Canonici Augustiniani; Joannem Trittenbemiun & Arnoldum Wionum, Duacensem, Benedictini; Parisiensem S. Martini Campensis Monachum Cluniacenses; Scriptorem anonymum, typisque nondum editum Cistercienses; Servatum Lairuelfium, Hannonem, S. Mariæ ad nemus in Lotharingia Abbatem, Præmonstratenses; Trittenbemiun, Joannem Gerbrandum, Leidanum Batavum, & Petrum Lucium, Bruxellensem, Carmelitæ; Josephum Pampbilum, Episcopum Signinum, & Antonium Goveam, Priorem in India orientali Goanum, Augustiniani eremitæ; Antonium Senensem, Ferdinandum Castillum, & qui Bruxellis, Duaci & alibi M. S. exstat, lucemque meretur publicam, Geraldum Lemoïcensem, Dominicani; Franciscum Gonzagam, Episcopum Mantuanum; Henricum Willottium, Belgam, aliosque Franciscani suorum primordiorum ac progressuum nacti sunt præcones. Sic & Basilianos, Camaldulenses, Cælestinos, Crucigeros, Hieronymianos, Jesuatos, Valli-Scholares, Servos B. Mariæ, Olivetanos, Trinitarios, & alios religiosorum hominum cætus, Sabellicus, Volaterranus, Polydorus Vergilius, Paulus Morisus, Renatus Choppius, Hieronymus Platus, Thomas Bozius, & alii suis scriptis commendarunt.

Nec solus vobis præco Dorlandus obtigit. Habuistis & Petrum Sutorem, Cartusianorum olim Parisiensium Priorem, Henricum Calcariensem, Priorem Coloniensem, & Arnoldum Bostium, Carmelitam Gandensem, optimè de religiosa vestra familia meritos. Quorum quidem posterior Coloniæ apud præfatum P. Theodorum Petreum adservatur; dignus profectò, qui in lucem adspectumque proferatur.

Sed hæc vestris curæ erunt, scio. Tu interim Reverende in Christo Pater, qualecumque hoc munus benigno vultu accipe, & conatum nostrum adfectus, erga Sacrum vestrum Ordinem jam inde à primis annis mihi innati, titulo excusa, vel, quod malim, ama; æquum siquidem, ut quibus idem est natale solum, illis & eadem sit animorum conjunctio, mutuisque amor. Sunt quidem, fateor, multorum cœnobiorum exordia nobis nondum cognita: Sed curis secundis, aliorumque industria aliquid hîc fuit relinquendum. Et verò, quod M. Varro ait, ut in bona segete neque nullum est spicum nequam, neque in mala non aliquod bonum; ita nemo est reprehensus, qui è segete ad spicilegium reliquit stipulam. In quo desino, & majorem in modum rogo, ut nostri, dum facis, sis memor. Antverpiæ, Kalend. Decemb. clò. Ioc. IIX.

AUBERTUS MIRÆUS,
 Bruxell. Canonicus & Scholarcha Antverp.

Elogia Ordinis Cartusiani.

*Laurentius Leodicensis, in Historia Episcoporum Viridunensium,
quæ apud me exstat M. S. floruit is anno 1190.*

Cartusienſis religio, mundo haſtenus inaudita, de Sanctiſſima Schola Reverendiſſimi Brunonis proceſſit, quæ in carne extra carnem, inſolito mortalibus more, vivendo, angelos in terra, Joannem Baptiſtam & Paulum eremitam in deſerto nobis hodie repræſentat: ut meritò hanc religionem florem mundi nomines, ut hanc eſſe animal ſimile aquilæ in cælum volanti, jure pronunties.

Jacobus de Vitriaco S. R. E. Cardinalis.

Cartuſianæ religionis rigor diſtriſtionis, & diſtriſtio rigoris, tanquam fornax Spiritus Sancti aurum purgans, & Scoriã ex argento ſeparans, falſos fratres diu retinere non poteſt. Unde cella comparatur mari, quod morticinum, quantocyus poterit, projicit.

Franciſcus Petrarcha, vixit anno 1350.

Ordo Cartuſienſis eſt, quem nemo deceptus, nemo invitus intrat, in quo nullus perſeverare fictus poteſt.

Ex Historia Vitæ S. Brunonis, apud Laurentium Surium.

Cartuſianus Ordo hodièque præ cæteris (quod tamen, pace omnium, dictum volumus) priſcum illum rigorem ſuum retinere videtur.

Plura Sacri Cartuſienſis Ordinis Elogia, vide in principio Catalogi Scriptorum illuſtrium, ſeu Bibliotheca Carthuſiana, quam nuper apud Antonium Hierathium, celebrem Ubiorum typographum edidit Pater Theodorus Petrejus, ejusdem ibidem inſtituti alumnus, atque in talibus eruendis cumprimis ſedulus.

ORIGINES

CARTUSIANORUM MONASTERIORUM.

CAPUT I.

Provincia Gebennensis.

I. Cartuſia Major, ſita eſt in monte, denſas inter filvas, apud Gratianopolim, in Delphinatu, Regni Galliæ Provincia. Eum locum, donante S. Hugone Epifcopo Gratianopolitano, incolere cæpit S. Bruno, cum Sodalibus ſuis anno Dom. MLXXXIV. ut in hiſtoria vitæ ejus legitur, apud Laur. Surium, die 6. Octobris. Hujus loci Prior ſive Præfeſtus, totius Ordinis Cartuſiani Princeps eſt, atque anteſignanus. Ibidem Generales ordinis conventus quotannis celebrari ſolent.

2. Domus ſive Monasterium Valonis.
3. Domus Angionis.
4. Repauſatorium.
5. Vallis S. Hugonis.
6. Domus Allionis.
7. Pomerium.
8. Domus S. Spiritus, apud Lugdunum, Galliæ emporium, ad Rhodanum fluvium.
9. Vallis Sancta.

10. Cale-

10. Calefium.
11. Pars Dei.
12. Sanctus Locus de Lancea.
13. Domus five Vallis Virtutum. Catalogus M. S. Bruxellensis, & Petrus Sutor Lib. 2. Tract. 3. cap. 7. notant hoc Monasterium fuisse situm in Scotia.
14. Melanenſe Cœnobium, vulgò Melam, eſt Monialium.
15. Domus Correrie, eſt unita Majori Cartuſiæ.

CAPUT II.

Provincia Comitatus Provinciae, in tractu Massiliensi.

1. Domus Dorbonis, aut D' Urbonis.
2. Mons rivi.
3. Vallis S. Mariæ.
4. Vernenſe Monasterium, vulgò Verne.
5. Vallis Benedictionis.
6. Vallis Bona.
7. Domus Boni Paſſus.
8. Pratum Molle, Monialium.
9. Domus Bertrandi, itidem Monialium, eſt unita domui Durbonis.

CAPUT III.

Provincia Aquitaniae.

1. Domus Bonæ Fidei.
2. Glanderium.
3. Portus B. Mariæ.
4. Domus S. Crucis, in Jareſio.
5. Vallis Clara.
6. Domus Belli Viſus, apud Caſtras.
7. Domus S. Salvatoris, apud Villam-Francam.
8. Cadurcenſe Monasterium, Albiæ Cadurcorum ſitum, primitus Templum equites tenuerunt: Sed iis proſtigatis, ad Cartuſianos id tranſtulit Joannes XXII. Pont. Max. ante Pontificatum Episcopus Cadurcorum: uti Franciſcus Petrarcha, in Epistol. ad Sagramorum Equitem & Monachum, & ex eo Renatus Choppinus, Monasticon Lib. 2. Tit. 1.

CAPUT IV.

Provincia Cataloniae.

1. Scala Dei, Diœceſis Tarraconenſis.
2. Porta Cœli, in Regno Valentiae, eſt fundata ab Andrea Albalato, Archiepiſcopo Valentino, & Collegio Canoniorum ejus urbis.
3. Mons Hilaris B. Mariæ, vulgò Montioly, diſtat ſecundo milliari à Barcinone, urbe celebri.
4. Vallis Jeſu Chriſti, amæno ad flumen loco eſt ſita, ſecundo lapide à Cæſar auſta. Inſignis hoc loco Bibliotheca, libris optimis inſtructa viſitur.
5. Domus Jeſu Nazareni, in Majorica Inſula, quæ inter Baleares Inſulas eſt maxima.

CAPUT V.

Provincia Castellae.

1. Domus B. Mariæ de Paulari. Apud Segobiam Caſtellæ urbem, lanarum artificio celebrem, haud longè à pago Raſcafria, Cartuſianorum domicilium, cui Paulari nomen eſt, ipſo ædificii ſplendore, copiis, & loci Sanctitate in Hiſpania celeberrimum. Joannes I. Caſtellæ Rex impenſâ ſuâ excitavit. Obiit is anno M. CCC. XC.
2. Hiſpalenſis Cartuſia, Hiſpanicè las Cuebas, B. Virgini Matrî Sacra, loco amænifimo, ad Bætum fluvium ſita eſt, haud longè à muris urbis vulgò Sevilla dicitur, Hiſpalenſis;
Script. Rerum Monast. Tomus II. M m m

ienfis; quæ nobiliffimum eft emporium, & mercium Indiæ occidentalis receptaculum longè ampliffimum. Hoc in Monafterio fpeftantur fepulchra Ducum Alcalæ; quibus & dotem fuam, ni fallor, debet acceptam.

3. Anajenfis Cartufia, B. Virgini pariter facra, vulgò de Anaye, ad Durium fluvium, haud longè à Tordefilla urbe.

4. Domus S. Mariæ de Miraflores, non procul Burgenfi urbe, extructa eft à Joanne II. Castellæ Rege, qui ibidem cum conjuge fua conditus jacet.

5. Domus Defenfionis B. Mariæ, apud Xerecium.

6. Domus Conceptionis B. Mariæ, de Castella.

7. Scala Dei, in Portugalia.

8. Aula Dei, in Portugalia. Ex his altera apud Olifponem, Lufitaniæ feu Portugaliæ Metropolim eft fita.

9. Domus Noftre Dominæ de Gratia, in Diœcefi Hifpalenfi, ampliffimis vectigalibus dotata, Guadaletæ fluvio adjacet.

10. Domus S. Mariæ de Fontibus, in Diœcefi, fic dicta ab ubertate fontium, quibus abundat.

11. Cartufia Granatensis, filia Paularenfis Monafterii. Eam namque fundatam ab ipfis Paularenfibus lego.

CAPUT VI.

Provincia Burgundiæ.

1. Domus Portarum; fundata eft temporibus S. Bernardi Abbatis Claræ-Vallis: quod patet ex Petro Sutore lib. 2. de vita Cartufiana, tract. 3. cap. 5, & ex Dorlandi Chronico, lib. 4. cap. 9.

2. Arveria.

3. Silva Benediâta.

4. Vallis-Clufa.

5. Monafterium Majorevi. Quod unum effe ex antiquiffimis Ordinis Cœnobiis confat ex epiftola 25. lib. 6. Petri Cluniacensis Abbatis, qui vixit tempore D. Bernardi Claravallensis.

6. Monafterium Sellionis.

7. Bonus locus, tribus miliaribus à Salmis.

8. Monafterium Montis Merulæ.

9. Siligniacum, in Sabaudia.

10. Petricastrenfis, five Petri Castellensis Cartufia, apud Sabaudos notiffima. Eft ea fundata ab Amadeo, eo nomine sexto Sabaudia Comite: qui & Ordinem Equitum Annunciationis Angelicæ instituit. Pro cujus Sodalitii Equitum falute, perpetuæ ad Deum preces in ifta Cartufia funduntur. Obiit autem Amadeus, anno 1383. cum Allobrogibus annos XI. præfuffet.

11. Poletenfe Monafterium Virginum.

12. Saletarum itidem monialium.

CAPUT VII.

Provincia Franciæ.

1. Vallis Dei, fundatorem agnofcit Rotrodum Pertici Comitem: teſte Petro Sutore, lib. 1. de vita Cartufiana, tract. 3. cap. 2. pag. 65.

2. Lwigniacum.

3. Ligetum.

4. Apponiacum.

5. Domus Belli-Larici.

6. Vallis S. Georgii.

7. Parcum, in Diœcefi Cenomanenfi. Fundum extruendo Monafterio dedit Virgo quædam inçlyta, ex nobiliffima Alenconiorum familia; ædificia verò B. Gaufridus Cenomanenſis Epifcopus, ibidem ſepultus excitavit: teſte Sutore lib. 2. tract. 3. cap. 6.

8. Vallis Viridis, apud Lutetiam Pariſiorum, à S. Ludovico Francorum Rege ejus nominis Nonno, excitata eft in fundo Palatii olim regii, quod Vauvertum nuncupabant: teſte Franciſco Belleforeſtio, in ſua Coſmographia & Petro Sutore, citato loco. Speſtantur in hoc Cœnobio plurimi tumuli procerum, cum Sacri tum profani ordinis. Solent

lent & loci ejus Monachi erga pauperulum vulgus hominum, Suburbana Lutetia inco-
lentium esse liberalissimi.

9. Bassa - Villa.

10. Vallis Profunda.

11. Fons B. Mariæ:

12. Fontanetum, apud Belnense oppidum, Ducatus Burgundiæ, ab Guidone Bur-
gundiæ Duce ann. 1332. est institutum ac dotatum: teste Belleforestio citato libro. Hu-
jus tractus vina, vulgò Belnensia nuncupata, apud Francos & Belgas, ob præstantiam,
maximo sunt in pretio.

13. Domus B. Mariæ de Pratea, apud Trecas, Campaniæ urbem.

14. Domus S. Trinitatis, apud Divionem Ducatus Burgundiæ Metropolim. Hoc
Monasterium Philippus Audax, Burgundiæ Dux, & Flandriæ, per conjugium cum Mar-
garita, unica Ludovici Malani filia, contractum, Comes à fundamentis suo ære excita-
vit. Cujus itémque filii Joannis Divionensis, & Nepotis Philippi Boni, ex ordine Du-
cum Burgundiæ, tumuli ibidem marmorei visuntur.

15. Domus Rosæ Nostræ Dominiæ, apud Rotomagum, Normanniæ emporium.

16. Domus SS. Rogatiani & Donatiani, apud Nannetes, in Britannia Armorica,
quam hodie Minorem nuncupant.

17. Campus S. Michaelis D' Auray.

18. Domus Bonæ Spei, apud Gallionem.

C A P U T VIII.

Provincia Picardiæ.

1. **M**ons Dei, ad quos D. Bernardus celebrem illam de vita solitaria scripsit episto-
lam.

2. Vallis S. Petri.

3. Domus S. Mariæ de Macort, in urbe Valencenarum, apud Hannones.

4. Vallis S. Aldegundis, apud Audomaropolim, Artesiæ urbem. Hujus auctor
existit Joannes à S. Aldegunde, Norcarmæ Dominus, an. 1198.

5. Domus S. Honorati, apud Abbatis-Villam, Picardiæ oppidum.

6. Mons S. Ludovici, apud Noviomum, Picardiæ urbem Episcopalem. Hujus
Cænobii exordium ac dotatio debetur Philippo Galliæ Regi, S. Ludovici Regis filio; ut
in sua Cosmographia testatur Belleforestius.

7. Vallis S. Spiritus, apud Gosnaum, haud longè à Bethunia, Artesiorum oppi-
do. Hoc Monasterium, cum Xenodochio vicino, suo ære excitavit, ac vectigalibus
annis donavit Theodericus Herissonius, ex Præposito Aëriensi Episcopus Atrebatensis,
qui anno 1328. moriens, ibidem in odeio est conditus.

8. Domus B. Mariæ de Prates, apud Monstrolium oppidum Picardiæ, in finibus Re-
gni Galliæ. De cujus fundatore consule Chronicon Dorlandi, lib. 6. cap. 28.

9. Mons S. Andreæ, apud Tornacum, veterem Nerviorum sedem. De cujus Mo-
nasterii initiis idem Dorlandus in Chron. lib. 6. cap. 27.

10. Mons S. Mariæ, Cænobium Monialium, apud Bethuniam in Artesia,

C A P U T IX.

Provincia Belgii, seu Germaniæ Inferioris.

1. **C**apella B. Mariæ, apud Angianum Hannoniæ oppidum. Quæ quam præstantes olim
doctrina ac pietate Viros produxerit, consule Dorlandum, lib. 7. Chron. cap. 25.
& sequentibus. Quin etiamnum hoc tempore Priorem habet admodum insignem P. Adria-
num Durpium, Provinciæ istius, ut vocant, Convisitorem.

2. Vallis Gratiæ, apud Brugas, Flandriæ olim emporium, toto orbe notissimum,
fundata est anno M. CCC. XVIII. teste Jacobo Meyero in Annalibus Flandriæ. Huic
nunc præest V. P. Gisbertus Bouhuius, vir pietate ac humanitate suspiciendus.

3. Domus S. Catharinæ, in Lirano Brabantiæ oppido. Stetit hoc Monasterium olim
ad muros urbis Antverpiensis; eo fere loco, quo nunc arx visitur, à Ferdinando Alva-
ro, Albæ Duce, Belgiq; Governatore, an. 1567. excitata. Sed bello Geldro-Gallico,
cui Martinus Rossemius contra Carolum V. Imp. præfuit, cum Antverpiana ædificia in
cineres concidissent, Monachi novum Liræ Cænobium exædificarunt. Cæterum Cartu-
siæ Antverpianæ dotator primarius fuit Gratianus, Belgicæ Dancardus Molenerius, Civis
Antverpiensis; vir admodum dives, de quo fusè Dorlandus in Chron. lib. 6. c. 50. p. 372.

M m m 2

4. Silvæ

4. Silvæ S. Martini, apud Gerardi-Montem, Flandriæ oppidum.

5. Domus Montis S. Gertrudis, apud ejusdem nominis quidem, in Hollandiæ & Brabantiæ confinibus situm, conditorem agnoscit Guilielmum Duvevordium, nobilissima apud Batavos familiâ natum, & Osterhouti dominum. Floruit is an. XI. 1353. fuitque in magna apud Belgarum Principes gratia. Idem cum liberis careret, opes suas in alterius insuper Monasterii ædificationem piissimè impendit: quod est monialium Ordinis S. Claræ, olim extra muros urbis Bruxell., nunc intra muros situm, eo ipso loco, quo Fratres Hieronymiani, Patrum Memoriâ, Cænobium & Gymnasium habuerunt. Cæterum Duvevordius in veteri isto S. Claræ Monasterio, extra muros urbis, honorificè conditus fuit: cujus tumulum, unâ cum Monasterio, civilia apud nos bella exciderunt.

6. Domus S. Mariæ, vulgò *Monikbuysen*, apud Arnhemum, Geldriæ Metropolitim. Cænobium istud condidit Rainaldus I. Geldriæ Dux, & Uxor ejus Eleonora, Eduardi Angliæ Regis filia: teste Henrico Aquilio, in Geldriæ Chron. Causam foundationis lege apud Dorlandum in Chronico Carthusiano, lib. 6. cap. 22. pag. 354.

Obiit autem Rainaldus an. 1343. cum annis XVII. præfuisset. Fuit hoc Monasterium multorum olim Geldriæ Ducum tumulis nobile; quos Calviniana rabies, pro Sectæ ingenio, nostra ætate violavit, funditusque excidit.

7. Mons S. Joannis Baptistæ, in Zelemensi vico, apud Distemium Brabantæ oppidum. Hujus Cænobii anno Christi M. CCC. XXVIII. Auctor fuit Gerardus Toparcha Dieffensis, & Castellanus Antverpiensis, ejusque conjux Joanna à Flandria, Comitissæ Loffensis filia. Hic vixit & obiit anno Christi 1507. ætatis 53. Petrus Dorlandus, qui præter Chronicon Cartusianum, multa alia scripsit Ecclesiæ utilia: uti videre licet in Bibliotheca Cartuf. F. Theodori Petrei, Cartusiani. Moderatur nunc hanc eandem Cartusiam P. Theodorus Stumwickius, natione Batavus, singularis industriæ ac pietatis Vir.

8. Vallis Regalis, apud Gandavum, Flandriæ urbem primariam, & maximam. Quæ quidem Domus primùm capta est construi anno Dom. M. CCC. XX. Incorporata verò est Ordini anno istius Seculi XXVIII. Quo tempore extitit Can. quidam Ecclesiæ S. Donationi Brugis, D. Willebaerd, qui suo ære locum illum, ubi Cartusia constructa est, cum à vicinis aliquot prædiis, comparavit. Quæ deinde Ludovicus Flandriæ Comes cum Uxore sua ac filio ab omni servitio ac debito exemit. Itaque hi fuere quasi primi Cartusiarum hujus fundatores. Fuit autem primus hujus loci Prior Michael Cælian, qui cum esset in Seculo magnarum opum vir, ac præditus, amore solitudinis accensus, mundonuntium remisit, plurimâque e sua substantia domui contulit. Cui demortuo successit Joannes N. Post quem D. Guilielmus de Warnewyck regimen suscepit, nepos nimirum generosi ac nobilis viri D. Guilielmi de Warnewick. Qui cum non haberet liberos, in gratiam nepotis sui, omnium benorum suorum immobilium, quæ in Hasselt (est hoc insigne prædium haud procul à Gandavo) sita sunt, Cartusianos Gandenses constituit hæredes: permotus, ut fertur, instinctu divino: occasione nimirum virtutis, humilitatis & patientiæ laici cujusdam istius ejusdem Conventus, ex eorum genere quos Conversos nuncupant. Qui cum quodam tempore spicas legeret, & fortè in proximè adjacentem agrum, qui prædicti nobilis erat, imprudens incidisset, illicque quasi in Conventus sui fundo, nonnullas colligere aristas inciperet, Warnewickius id conspicatus, indignabundus ætutum accurrit, hominiquè insignem alapam infregit. Qui id patientissimè tolerans, veniam insuper demissè precatur: ignosci sibi postulans, quod inscius peccasset. Quo patientiæ exemplo ita commotus est animus Generosi viri, ut insequenti nocte somnum haud quamquam capere potuerit, correptus nimirum horrore quodam terribili, adeo ut se ilico expiraturum crederet. Unde prima aurora Cartusiam adiens, Priorem interpellat, exponit quid pridie cum laico crudeliter egerit, atque in pœnitundinis signum terras suas omnes Ordini suapte sponte offert.

Dein erat & aliud quoddam prædium, Monasterio propinquum, & domicilium alterius cujusdam viri nobilis, qui dum intempestæ noctis silentio cum uxore in lecto decumberet, atque inde Cartusianorum fratrum cantum (erat enim illorum Ecclesia vicina admodum) exaudiret, singulari in Deum amore inflammatus: *En, inquit ad uxorem, quam alacriter boni isti religiosi divinas concinunt laudes, veluti Angeli quidam cælestes; cum interrim nos molli decubantes lecto, otiosi conquiescimus. Quidni prædium hoc nostrum viris istis religiosis, cælestem in terris vitam degentibus, offerimus: quatenus aliquando nos secum recipiant in aeterna tabernacula, cum sint Cives Sanctorum, & domestici Dei!* Dictum, factum. Neque hic stetit res, quin & Gandavensis Magistratus piâ conventualium conversatione inflammatus, ex ærario suo tres ibidem construxit cellas, & complures alii utriusque sexus possessiones suas, agros, ac prædia, in Monasterii ejusdem usum libentes contulerunt.

Floruere autem in insigni hoc Cænobio duo præstantis eruditionis viri, quorum unus fuit Goswinus de Becka, qui anno Domini M. CCCC. XVII. Priorem ibidem egit, ac primarium Provinciæ Visitatorem; de quo latius in Cartusi. legitur Bibliotheca. Alter verò Guilielmus Bibautius: qui cum esset istius loci Alumnus ac Præfectus, magnâque

que polleret rerum agendarum prudentia, tandem anno Domini M. D. XXI. in totius Ordinis Generalem est cooptatus. Verum cheu in ista miserranda Belgii clade, quæ anno post Christum M. D. LXVI. atrociter defæviit, celeberrima hæc Cartusia rebus fere omnibus ab hæreticis spoliata est, ac tandem etiam anno M. D. LXXVI. tum ab his tum ab illis usque adeo in cinerem redacta, ut modo vix ullum veteris ædificii extet monumentum. Quæ res Superiores impulit, ut anno M. D. LXXX. in ipsa Gandensi urbe quietiorem commorandi locum à Senatu expetierint, impetraverintque. Qui quidem novo indito nomine, Domus S. Brun. in Heremo, hoc tempore vocitatur. Cujus novum ambitum, seu claustrum majus, cellasque, ad formam Ordinis P. N. Arnoldus Hauensius, modernus Cartusie Prior, coaptare studet: Vir nimirum, de quo ignores, doctiorne sit, an humilior; morum gravitate præstantior, an animi tranquillitate hilarior: certat enim singularis illius prudentia cum admiranda simplicitate, fervor orationis cum operibus charitatis: adeo ut & bene faciendi studio, & scriptionis laude exteris etiam, amori sit ac honori.

9. Domus Omnium Apostolorum, apud Leodicum, insignem Eburonum Urbem, in Monte Cornelio, initia sua debet Engelberto de Marca XLVII. istius loci Episcopo, nec non & opulentissimo Civi Joanni de Brabantia, Scabino Leodicensi, qui amplissimos huic Monasterio redditus annuatim assignavit. Cujus fundamenta jacta sunt circa annum Domini M. CCC. LVII. capiti que Ordini incorporari 4. anno post. Nam in Capit. Generali, sub P. Helifario (fuit hic XXIII. Generalis, obiitque anno M. CCC. LXVII.) Majori in Cartusia an. M. CCC. LX. celebrato, primus Conventui huic Prior assignatus est P. Bertrandus professor Cartusie Parisiensis. Quo cum tres alii ex Majori Cartusia simul missi fuere. Quorum primus vocabatur Bartholomæus, professor nimirum Domus Arnhemensis; Alter, Joannes militis; Tertius, Adamus N. uterque filius Abbatis Villæ in Picardia.

De Fundatione Domus Leodicensis Chron. Dorlandi lib. 6.

cap. 30. pag. 370.

Vixere autem hoc in loco primitus Canonici Regul. Ordinis Præmonstratensis, qui nunc intra muros Urbis Leodicensis degunt, in loco quem Bellum reditum nuncupant. Cæterum in Cartusia Leodicensi est insignis Bibliotheca, vetustis Manuscriptis Codicibus belle instructa. Quam, cum ante biennium illic essemus, non sine fructu perlustravimus: atque inter cætera vidimus Manuscripta opera omnia Jacobi Vitriaci Cardinalis, tomis aliquot comprehensa: præest que huic loco D. Joannes Stelant, Vir tum morum gravitate, tum ingenii acumine suspiciendus.

10. Domus Novæ Lucis S. Salvatoris, apud Ultrajectum, urbem apud Batavos Archiepiscopali Cathedra illustratam. Ex monumentis istius loci mihi constat An. M. CCC. XCII. Suedorum, Gasbecæ, Putti, & Stryæ Dominum, agros amplissimos in Aryensi tractu, loci hujus Monachis contulisse: Alberto Hollandiæ, Zelandiæque Comite, ac filio ejus natu Majore Guilielmo adprobantibus. Porrò Monasterii hujus ruinæ vix hac tempestate visuntur amplius; adeo sæva Calvini rabies Deo dicata domicilia è medio sustulit.

11. Portus Salutis S. Andreæ, apud Amstelredamum, Hollandiæ emporium, mercatu potius quam religione celebre.

12. Mons Sion, apud Zirizæam, Zelandiæ oppidum: cujus ne ruinæ quidem hac tempestate existant.

13. Domus Nostræ Domine de Gratia, olim extra Bruxellam, Brabantie urbem regiam, loco peramæno sita, sed bellis istis civilibus funditus everfa. Nostra autem memoria est intra muros Urbis magnificè ædificata, magisque indes adfurgit studio & industria Rev. P. Domini Herculis Winckelii, loci istius vigilantissimi Prioris, totiusque Provinciæ Visitatoris integerrimi. Porrò Monasterio Sacellum adhæret, D. Virginis cultu celebre, quod ingenti secularium hominum frequentia visitur.

14. Monasterium S. Bartholomæi, apud Delfos Hollandiæ oppidum, nunc in cineres flammisque redactum.

15. Domus S. Sophiæ, apud Sylvam Ducis, Brabantie Urbem, militari populo nobilem. Ad cujus Monasterii Constructionem cum D. Ludolphus van Wæter, Buscoducensis Ecclesiæ Canonicus, aliique nonnulli Cives diversas contulissent eleemosynas, licet insufficientes, tandem strenuus miles, ac Generosus D. Arnoldus de Herlaer, & D. Adelheidis Picks ejus Uxor, ambo natione Sicambri, liberali sua donatione id effecere, ut in loco qui Vucht etiamnum dicitur, haud procul ab Urbe Cœnobium in honorem templi Constantinopolitani, S. Sophiæ, recenter tunc à Turcis occupati ac prophanati, conderetur. Verum enim verò, quia ad talem Monasterii erectionem consensus Ducis Brabantie necessario requirebatur, hinc placuit Seren. Burg., juxta ac Brabantie Duci Carolo Audaci; per patentes literas anno 1471, in ejusdem erectionem consentire, &

Script. Rerum Monast. Tomus II.

N n n

femet.

femetipsum principalem loci benefactorem ultro offerre. Cujus tamen infelici atque immaturo interitu plus spei quam rei Cartusiani Patres consecuti sunt. Porro I. loci hujus moderator seu Rector fuit eximius ille Extaticus Doctor, Dionysius Rickelius. Cui successit Joannes de Monte. Præfuit etiam isti loco anno Domini 1486. Henricus, cognomento Prudens, qui ibidem fatis concessit anno 1484. Quo de in Bibliotheca Cartusiana agitur. Est ergo hæc Cartusia fundata, atque Ordini incorporata circa annum Dom. 1466. nunc verò in urbem translata. Primatem habens P. Michaellem Genzema, antiquæ virtutis ac fidei virum.

16. Domus S. Martini, in Monte Solis, apud Campos insignem Transiselandiæ urbem, nunc penitus quoque est diruta, atque ex fundamento excisa, nedum eruderata. Adeo ut postremus loci istius Prior Arnoldus N. rebus adhuc mediocriter florentibus, non sine veri præfensione, ac quodam divini numinis afflatu, paulo ante obitum lecto circumstantes identidem interpellaverit; ut duplo profundius in terram eum defoderent, quam communis habet consuetudo. Futurum enim, ut demortua religiosorum fratrum corpora, etiam vomere tandem aliquando profcinderentur. Quod vaticinium equidem, seu præfensionem, rei probavit eventus. Sunt namque Saxa Sepulchralia in urbem translata, Sanctissimorum Patrum monumenta violata, pietatis domicilia everfa, ipsùmque suspiciendæ pulchritudinis templum, non minus quam cæmeterium in Cereris usum redactum.

17. Monasterium S. Mariæ Magdalenaë sub Cruce, in Urbe Lovaniensi, ædificari captum est an. 1489. Varii varias cellas dederunt: inter eos eminent Joannes Overhousius, Antverpiensis, Nassoviæ Gentis Quæstor; Margarita, Eduardi Angliæ Regis Soror, Caroli Audacis, Burgundiæ Brabantiaëque Ducis vidua, & Maria Magdalena Hamalia, vidua item Guilielmi Croy, Marchionis Arschotani; quæ & Heverlense Cœlestinorum, extra muros Lovanienses Cœnobium, à marito inchoatum perfecit. Cæterum in Cartusia Lovaniensi, spectabilis est porticus, magnitudine & opere; nec aliam facillè invenies huic comparandam. Lege Justi Lipsii Lovanium lib. 2. cap. 17. Priorem nunc agnoscit Uckovium quendam, qui magna cum laude illic præest.

18. Domus S. Annæ, apud Brugas Flandriæ Urbem, mercatu olim nobilissimam. Istud Monialium Cœnobium an. Christi 1363. suo ære exædificandum curavit Balduinus Vossius, ditissimus Mercator Brugensis: testibus Meyero in Annalibus Flandriæ, & Dordlando in Chronico, lib. 6. cap. 33. p. 376. Quorum posterior addit, Balduini filiam Mariam hinc Priorissæ, ut vocant, munus laudabiliter obivisse.

19. Domus Mechliniensis, in qua hac tempestate degunt Patres aliquot Angli, extorres è Solo Patrio, viri nimirum eximiè Pii: quibus Rex Hispaniarum de necessariis annuatim providet.

CAPUT X.

Provincia Angliæ.

1. Monasterium Withamense.

2. Locus Dei Hentonensis.

3. Bella Vallis, apud Nothingam.

4. Monasterium Salutationis B. Mariæ, apud Londinum, Regni Angliæ Metropolim. Fundavit id anno 1371. Gualterus Mainius, Belga, Patria Cameracensis: quem ob fidelem operam militarem in Vasconia adversus Gallos præstitam, Eduardus III. Angliæ Rex, Garterii, ut vocant, Ordinis Equitem creat.

De Cartusianis Londinensibus ab Henrico VIII. Angliæ Rege, ob constantem religionis orthodoxæ professionem, varii amplissimè scripserunt: ad quos Lectorem remittimus. Maximè verò ad historicam relationem Mauritiæ Chancæi, oculati nimirum testis, qui horum pars magna fuit; quam nuper recensitam, impressit Bernardus Gualtherius, Civis ac Bibliopola Colonienfis.

5. Domus S. Michaelis in Hul, apud Kingestonum.

6. Domus S. Annæ, apud Conuen.

7. Domus Assumptionis, apud Montem Gratiaë.

8. Domus Jesu de Bethlehem, apud Scheinam.

9. Domus Visitationis B. Mariæ, de Auxiolme.

Hæc & alia innumerabilia Angliæ Monasteria, Patrum memoriâ, hæreticorum furor, præ dolor, evertit. Sunt tamen hodièque variis in Provinciis Angli, religiosi ordinibus adscripti. Inter alios non pauci sunt Machliniæ, apud Brabantos, Cartusianæ vitæ genus amplexi: Sacræ apud Britannos propaginis sæcundum, uti confido, semen aliquando futurum.

CAPUT XI.

Provincia Alemanniae Superioris.

1. Vallis S. Joannis in Seitz, apud Ciliam Slavoniae oppidum: cui olim praefuit Stephanus Senensis, qui annis aliquot à manibus fuit Sanctissimae Virgini Catharinae Senensi, quique in publicis generalis capituli Comitibus, an. Dom. M. CCCC. X. celebratis, Generalatu sponte sua sese abdicavit, sua utique cum laude, atque Ordinis bono. Nunc haec eadem Cartusia regitur à D. Viano Grunello, Provinciae istius Visitatore perquam eximio, industrio, atque in arduis procurandis negotiis probe exercitato.

2. Vallis S. Mauritii, in Gyrio, in Slavonia.

3. Vallis Jocosa, in Carniola, in Freniz, Slavoniae pago, putatur fundata circa annum Domini M. CCC.

4. Lapis Refugii, in Hungaria, eodem ferme tempore erectus dicitur, quo & Superior.

5. Vallis omnium Sanctorum in Maurbach, tertio à Vienna, Austriae Metropoli, lapide, fundatorem agnoscit Fridericum Pulchrum, Alberti Imperatoris filium, qui cum solitudinis amans, istuc aliquamdiu quietè vixisset, tandem etiam post mortem, quam anno Domini M. CCC. XXX. oppetiit, ibidem est humatus. Fuit olim duplici porticu insignis, ac proventibus largis clarissima; ante annos verò octoginta, cum Solimannus Turcarum Imperator Viennam ingenti cum exercitu obsidione cingeret, magnas perpeffa clades, interitui fere obnoxia, non nullos è gremio suo perdidit: adeo ut plerique eorum Turcica Barbarie trucidati, Martyrii palmam promeruerint: è quibus fuere D. Sigismundus, Modestus, Erhardus, ac Sebastianus: quorum duo posteriores Laici.

6. Vallis S. Antonii, apud Legniz in Hungaria, Poloniam versus, quae circa annum Domini M. CCC. fundata putatur.

7. Mons Omnium Angelorum, in Snals Tirolensi Comitatu, Henricum Bohemiae ac Poloniae Regem, Carinthiae Ducem, fundatorem habuit, circa annum Domini 1326. Quae tamen jam una cum Domo Ittingensi de Mandato Capituli Generalis, Franconicae incorporata est Provinciae. Est in altissimis montibus, rupibusque inaccessis, aliquot horarum spatio vixque pervia: adeo ut sit locus horroris, ac vastae solitudinis.

8. Vallis Auxilii in Tarkan, in Hungaria apud * Agicum: quam nonnulli post annum Domini M. CCC. constructam fuisse autumant.

9. Thronus B. Mariae Virginis in Gemnico, Austriae pago, aedificiorum splendore, atque opum magnitudine ceteras istius loci Cartusias longè post se relinquens. Quippe quae fundatorem habuit Albertum Austriae Ducem, Romanorum Regem, quem fata hinc anno M. CCC. LXIII. eripuerunt: estque unà cum Thori sui consorte Domina Joanna, Sorore nimirum Regis Bohemiae ac Poloniae, eodem in tumultu, ibidem humatus.

10. Vallis S. Michaelis in Levol, in Hungaria, circa annum Dom. 1350. constructa perhibetur.

11. Domus SS. Trinitatis, apud Brunam, non incelebre Moraviae oppidum, eadem fere tempestate constructa existimatur. Cui laudabiliter jam nunc tam vitae exemplo, quam eruditionis laude praestitit P. Renatus Hensæus Menapius: cujus exstat Tyrocinium Militiae Sacrae ac Religiosae, anno 1609. Coloniae impressum, atque Episcopi Olomucensis calculo comprobatur.

12. Porta B. Mariae, in Apxach supra Danubium, in Austria, de cujus admiranda constructione consule Chronicon Dorlandi, lib. 6. cap. 20. Sunt, qui adfirmant circa an. Dom. 1400. Ordini incorporatam: habet autem visendae pulchritudinis porticum.

13. Vallis Josaphat, apud Olomutium, Episcopalem Moraviae Urbem, bis terve Zisckæ, & aliorum seditionibus, suis mota sedibus, nunc in ipsum Olomucense oppidum est translata.

14. Domus Throni SS. Trinitatis, in Pletriach Slavoniae vico apud Ciliam, fundata est ab illustri ac Magnifico Viro, D. Hermanno, Ciliae, ac Sagoniae Comite, qui diem obiit suum Anno Dom. M. CCCC. XXXVI. caepa verò est aedificari circa annum post Christum natum M. CCCC. XXX. Verum vix mihi persuadeo, eandem à Cartusianis Patribus etiamnum inhabitari.

15. Domus S. Laurentii in Itinga, Helvetiae pago, jussu S. Sedis Apostolicae anno M. CCCC. LXI. Ordini Cartusiano adsignata, tandem anno XVI. Seculi nuper elapsi, Franconicae sociata est Provinciae. Quae cum ingenti alieno aere contracto, vix respirare posset amplius, jam nunc pervigili Oeconomia V. P. Domini Joannis Eichnstein ejusdem assiduis laboribus, praestantique doctrina, caput audet erigere, pristinasque vires resumere.

* Fortè Agriam.

16. Hortus B. Mariæ prope Pragam. De quo ita Georgius Bartholdus Pontanus, in Succincta Bohemiæ historia, quæ apud Claudium Marnium anno 1608. prodiit: *Henricus Sextus Imperator habuit filium Joannem, cæcum nomine; quem Bobemis præfecit. Qui religione tactus, miratusque asperam Cartusianorum vitam, per quam corpora castigarent, & in potestatem suam redigerent, Cartusianos nunquam antea in Bobèmia visos, Pragam, condito illis templo, & bene dotato adduxit. Cæteram Ziska cepit populum ann. 1406. contra Wenceslaum Regem ita concitare, ut & Monasterium Cartusiense à Joanne cæco splendide erectum spoliarent, flammisque exurerent, & undecim ex iis viros religiosos, probos & senes feris spineis coronarent, atque illufos in civitatis antiquæ custodiam ducerent, saltante coram illis quodam Laico Marfick nomine. Cartusianorum autem unus post preces tuas singulis noctibus (licet optimè custoditus) evanuit. Porro quis, qualisve Ziska ille fuerit, jam nunc operæ pretium est, ex Antonii Bonfinii decadibus lib. 2. Decad. 3. edition: Wechel. f. 387. commemorare. Post Wenceslai mortem, quidam, inquit, Joannes Ziska emerfit, haud ignobili genere, Trofnoviæ ortus, vir tenui cultu, in aula à pueritia educatus, bello impiger ac strenuus, altero captus oculo, quem per certamen amiserat: item cuiferox ingenium & indomita rapinarian libido inerat. Is Hussitarum contagione infectus, coacta Sacrilegorum manu, in templa fecit impetum; comminuit Divoriam simulachra, Christi optimi Max. fregit imagines, Cartusiensium Cœnobium, vetustum quidem, & mirabili opere constructum diripuit succenditque. Hæc Bonfinius ad annum Domini M. CCC. XCIX. Interim tamen reparatum quidem est, ac Cartusiensi Ordini redditum, verum jam hoc tempore ad manus hominum secularium devolutum.*

C A P U T XII.

Provincia Alemanniæ Inferioris, quæ & Franconica vulgò nuncupatur.

1. **N**ova Cella in Grunaw, prope Wertheim in Franconia, quinto ferme à Wirceburgo lapide, primum fundatorem circa annum Dom. 1348. recolit Illust. Comitem à Wertheim. Aucta tamen plurimum temporis progressu prædiis opibus, ac largo proventu novitiorum quorundam, qui illic Divino numini famulantes, se suasque facultates omnes loco huic in perpetuum adsignavere. Passa est ingentem revera cladem, circa annum Dom. 1550. quando plerique Lutheranorum Principes Passlaviensem diætam, in isto fere regionis tractu instituere.

2. Cella Salutis, in Tuckelhausen, tribus ab Herbipoli milliariibus distans, ab Othone, Sanctitatis opinione insigni Bambergensi Antistite, anno 1120. à fundamentis extracta, atque Ordini Præmonstratensi adsignata fuit. Verum enimverò ab iis tandem ad Cartusianos anno redempti Orbis 1351. est devoluta opera nimirum Reverendi ac Prænobilis Viri D. Eberhardi de Rider, Cathedralis Ecclesiæ Herbipolensis Decani. Porro in bello illo rustico, à Luthero ejusque affectis horrendum in modum excitato, profus incinerata, consumptaque fuit, anno nimirum Superioris ævi XXVII. Quin & in bello Margravico anno M. D. LII. miserè spoliata, atque exactionibus exhausta, adeoque attrita, ut de ea conclamatum omnino fuisset, nisi P. Nicolaus Comitius, Domo Belga, ac professione Colonienfis, vir nimirum magnæ industriæ, juxta ac constantis animi, eò circa annum Domini M. D. LXXV. Superiorum auctoritate relegatus, collapsa restaurasset ac dispersa congregasset: ita ut aliquamdiu totius Provinciæ Seminarium existens, etiamnum quam optimè audiat, insignique pietate floreat.

3. Hortus Angelorum, haud procul à Wirceburgo, Franconiæ Metropoli, primum habuit fundatorem Rev. ac Nobil. Virum D. Eberhardum Hirtcheim, Canonicum & Archidiaconum Ecclesiæ Herbipolensis: Quippe, cujus ope suprema manus operi imposita, qua ædificiis erigendis, quaque censibus dotandis: ita tamen ut etiam alii complures largas applicaverint manus. Cæterum & hominum incuria & temporum injuria huic loco non exigua illata clades, adeo ut periclitari magnopere potuisset, ni duæ insignes loci hujus columnæ tantam tempestatis vim validè sustentassent; nempe P. Gerardus Agricola, ac Joannes Mulnerus: quorum hic non ita pridem magno cum Provinciæ istius luctu ac detrimento Visitator obiit. Cujus ope & industria ita hac tempestate felix ille Angelorum hortus efflorescit, ut quàm plurimis admirationi sit, ne dum imitationi. Habet enim viros non pietate solum, sed & eruditione celebres: è quibus ut cæteros quorum in Bibliotheca Cartus. fit mentio omittam, inprimis occurrit P. Simon Weifferus; & quem ipse olim in spiritalis vitæ palæstra erudit D. Erhardus Winheimius, Agrippinensis auctor Sacrarum. Floruit etiam illic olim R. D. Waltherus, Diagorganensis, Episcopus 30. annis Bambergæ, & Herbipoli in Pontificalibus Vicarius, familiæ quondam Dominicanæ ex professo Monachus: qui strictiori, quietiorique sese vitæ in senio dedens, Cartusianorum illic institutum amplexus quàm pientissimè in Domino obdormivit.

4. Mon

4. Mons S. Salvatoris apud Erfurdum Erfordiam, non incelebre Turinghiæ oppidum, Moguntino Archiepiscopo subiectum. De cuius Cœnobii initiis ita Nicolaus Serarius Societatis Jesu doctissimus Theologus librò 5. historiæ Moguntinæ, pag. 861. ubi de rebus gestis Joannis XLIV. Archiepiscopi pertractans; *Anno*, inquit, *M. CCC. LXXII. capit Erfurtenfis Cartusia, prout in ejus notatum peristyllo.* Cum enim ad auxilii montem, de quo lib. 3. notatione 20. dixi, miraculorum quæ divinitus ibi fiebant, causa, concursus esset plurimus, plurimæque oblationes; harum pars tertia Sacerdoti, qui Sacra curabat, constituta fuit. Ille verò magnis inde auctus divitiis, amico cuidam suo Joanni (alii Ortonis) Ortinis, Dorlensi Præposito, viro pio, negotium testamenti dedit, ut in Dei honorem, animæque suæ subsidium, ac salutem illas iste conferret. Bona igitur & Reverendiss. Archiepiscopi, & Senatus Erfordiani venia decrevit hic Cartusianum ad Erfordiam Cœnobium erigere. Cùmque de oportuno loco esset sollicitus, architectum, qui circumspiceret diligenter omnia, miserat. Huic verò astitit juvenis, qui locum ubi Cartusia nunc est, laudavit; simulque subito evanuit. Atque hunc ed elegantiam & pulchritudine fuisse, adfirmabat architectus ille, ut alterius libenter oculi jacturam faceret, si eum iterato semel duntaxat conspici daretur. Fuit autem consecratum novum hoc Sacrum ædificium Anno millesimo trecentesimo septuagesimo quarto. Hactenus Serarius. Porro postquam Capitulo Generali zelus præfati Joannis Ortonis denunciatus fuisset, misit ad eum Priores duos, qui constructam jam domum de manu fundatoris fusciperent, nempe P. Joannem Priorem Moguntinum, cum P. Henrico IV. Priore in Grunau, quibus in dotem assignavit triginta circiter florenorum millia. Incorporata itaque fuit domus hæc Ordini, & specioso Salvatoris titulo eam ob causam insignita, quod fundator plurimam pecuniam à Plebano Ecclesiæ S. Salvatoris, uti Superius ex Serario commemoratum, testamento consecutus fuisset. Hujus primi incolæ fuere professi aliquot Cartusiæ novæ Cellæ in Grunaw: videlicet Henricus Rochel primus loci istius Rector: Secundus, Gonradus de Offinghen Procurator: Tertius, Hermannus cognomento Statuarius. Quartus, Hermannus de Suck Vicarius. Quibus deinde & alii succedere; adeo ut etiamnum illic res monasticæ, tam personarum multitudine quàm cellarum amplitudine, non mediocriter floreat, licet Lutheranorum malitia plurima sepe damna, ac facultatum suarum direptionem sustinuerint.

5. Domus Sanctæ Elisabeth, apud Isenacum Thuringiæ oppidum, primordia sua debet Cartusiæ Erfordiensis; quæ licet jam ab hæreticis occupetur, habuit tamen olim viros eximie doctos; utpote cui Prior aliquando præfuit Joannes ab Hagen de Indagine. Quo de auctor Bibliothecæ Cartusianæ.

6. Cella B. Mariæ apud Norimbergam, Diœcesis Bambergensis fundatorem habuit Marquardum Mendelium. Cœnobium quondam opulentum ac præclarum fuit, nunc verò Prædicantium uxoreularum ignobile domicilium. De cuius fundatione consule lib. 6. Chronici Dorlandi capite 20.

7. Hortus Christi, apud Noertlingam Sueviæ oppidum, ab Illust. ac Generosis Comitibus ab Oettingen fundata, liberalitèrque dotata, ad peregrinorum manus devoluta, tandem Imperialis Cameræ sententia ac decreto Patribus Cartusianis anno M. D. XCIX. adjudicata est, nisi quod executioni eos oporteat insistere, atque ab injustis possessionibus rem postliminio repetere.

8. Aula B. Mariæ in Buxia apud Memmingam, Sueviæ oppidum, Diœcesis Augustanæ, Canoniorum Regularium olim domicilium extitit, ope verò fundatoris novi, D. Henrici de Ellerbach, Canonici Cathedralis Ecclesiæ Augustanæ anno reparatæ salutis M. CCCC. IV. Cartusianis assignatum, insigni ædificiorum splendore, nec non & opum magnitudine etiamnum cæteris istius loci Cœnobiis supereminet. (*)

9. Pons B. Mariæ in Aftheim Franconiæ, seu Franciæ Orientalis pago, tribus miliaribus Wirceburgo distita, fundationis suæ exordia jure merito debet D. Erckingio à Swarzenburch, cujus familia nunc Comitibus titulo virtutis ergo est insignita. Hic vivendi finem fecit an. M. CCCC. XXXVI. Plurima quidem Monasterium hoc bello rustico incommoda sustinuit, verùm industriâ ac vigilantia duorum insignium Provinciæ istius Visitatorum D. Hauptii, ac D. Ludovici Hageri adeo vires recuperavit suas, ut tum structuræ magnificentia, tum rerum necessariarum copia, aliis admirationi sit. Hujus quoque loci Prior olim fuit Theodoricus Loërius, Stratanus, vir de Ordine suo quàm optime meritus: qui obiit anno M. D. LV. die XXVI. Augusti.

10. Domus Passionis Christi apud Legnitz in Silesiæ Ducatu, fundata est per Illustrissimum Principem Ludovicum, Ducem Legnizensem & Brigensem, circa annum Christi M. CCCC. XXX. deducta nimirum recenti Colonia ex Cartusia Erphordiana.

11. Monasterium B. Mariæ boni lapidis, Germanicè Guitelstain, apud Vrachium, Ducatus Wirtenbergensis, oppidum: fuit olim Præpositura Monachorum Benedictinorum, à Zwifaltenfi, Diœcesis Constantiensis Abbatia dependens. Sed Ludovicus &

Script. Rerum Monast. Tomus II.

O o o

Udal-

(*) 1391. Henricus ab Ellerbach Cellarius Cann. Regg. ultimus Præpositus in Buxheim & Moderna Cartusiarum fundator Anno 1402. obiit 1404. Kham Hierarch. Aug. fol. 595. Sæcularium tamen Sacerdotum contubernium fuisse, non Regularium Canoniorum contendit Franciscus Petri Suev. Eccles. p. 224.

Udalricus Wirtenbergenfes anno M. CCCC. XXXIX. eo loco Cartufianos collocarunt; teste Cafparo Brufchio in Chronologia Monafteriorum Germaniæ. (*)

12. Mons S. Joannis Baptiftæ in Vogelsberch, quem Landgravius Haffiæ in ditione fua anno M. CCCC. XLII. conftitui curavit. De quo in Cartufiæ Erfordienfis Chronico hæc reperiuntur. *Sub VIII. Priore Erfordienfi Joanne Rotlas Nimburgenfi, Monafterium quoddam Monialium in Haffia prodigaliter vivendo, interitui pene propinquum erat; undè cum præfato Priore id dono oblatum effet, is magna induftria ac parcimonia tantum effecit, ut rebus omnibus ad amiffam compofitis, præfatis tamen fplendori reftitueretur, Cartufianòque inftituto accommodaretur, licet nunc hæreticorum rabie iisdem denuo fit ereptum.*

13. Hortus B. Mariæ in Illenbach olim arx, à nobili quodam viro Balthazaro de Faer circa annum Domini M. CCCC. LIV. Ordini oblata ac tenuiter nimis dotata, jam nunc fi Deus captis faverit, largæque bonorum Patronorum manus adjuverit, meliuscule habitura fperatur. Eft etenim loco accommodo, falubri, folitario, ac peramæno; quinque milliariibus Wirceburgo diftans, duobus verò ab Atheimienfi Cartufia.

14. Domus B. Mariæ Annunciatae in Conratsburch apud Padebornam Weftphaliæ oppidum, in Monte S. Sixti: quæ jam ad annos aliquot habitatore caruit: tum quod loci iftius Antiftites noviffimis hifce temporibus non ufque adeo rem monafticam promoverint, tum quod Cives ab avitæ fidei finceritate defcifcentes, Lutherani plerique effe maluerint, quàm verè Catholici. Eam ob rem etiam factum, ut Ordo Cartufienfis non magnopere pro fuæ recuperatione Domus hætenus laboraverit. Verum quandoquidem jam annis aliquot Padebornenfi Diœcefi præfuit Reverend. D. Theodoricus à Furftenburch, vir tam generis fplendore illuftris, quàm Catholicæ religionis zelo infigniter flagrans: qui non modò collapfa vetuftate majorum opera præclare ibidem reftituit, verum etiam extinctum prope inter fuos pietatis ftudium reftauravit, haudquaquam dubium, quin fi quis ex Ordine Cartufienfi ad hanc rem idoneus, à fuperioribus ablegaretur, voti fieret compos, hocque infigne olim pietatis domicilium, à tam catholico benignòque Principe poftliminio recuperaret.

15. Cœnobium Transfigurationis Jefu Chrifti in Reinfchaw prope Zwickaw in Mifnia, Saxonix Duces fundaffe circa annum Domini M. CCCC. LXXVII. perhibentur. De quo tamen in annalibus Cartufiæ Erphordienfis hæc fere totidem verbis leguntur. *Sub Priore XVIII. Erphordienfi D. Jodoco Kritein viro eloquentiæ fingularis, magnæque induftriæ novellis furculis cæptum eft provideri domui Transfigurationis; abductis ex Cartufia Erphordiana quatuor religiofis. Ordini verò dicta domus, cooperante Domino Ottonio, Præfopito Canonicorum Regularium, qui eam prius incoluere, accessit. Iplius enim, & fuorum pari confenfu effectum eft, ut per Sedem Apoftolicam Ordo Cartufienfis ibidem erigeretur.*

16. Domus S. Viti apud Ratisponam Bavarix oppidum, de qua (pag. 63. & 272.) Wigulejus Hundius fua in Metropoli Salisburgenfi, quæ anno 1582. Ingolft. prodiit, conteftatur, fuiffe aliquando Benedictinorum Patrum domicilium. Quod Gebhardus hujus nominis I. Ratisb. Antiftes XIV. in fundo qui dicitur Pruel, à Monafterio S. Emerani per legitimam permutationem recepto, anno nongentesimo nonagesimo feptimo ædificavit. Quod tamen anno Dom. M. CCCC. LXXXIV. Albertus Bojariæ Dux, cognomento fapiens, ejeftis ob vitæ diffolutionem Benedictinis, Cartufianæ familiæ Patribus perpetuis temporibus incolendum, adfignavit. Qui etiamnum die noctûque laudabiliter illic fub Venerabili Priore D. Georgio Vefelio, Provinciæ iftius Convifitatores divinis officiis infiftunt. Queis cum Sereniffimus, ac modis omnibus religiofiffimus Princeps, Guilielmus, Senior Bavarix Dux, ceu unus de Cartufianorum grege, per integras interdum hebdomadas, folitarius commoratur. Eft namque Monafterium hoc ædificiorum fplendore, ac templi ornatu, imò & altari fumptuofofiffimo, cum primis celebre.

C A P U T XIII.

Provincia Rheni.

1. **M**onasterium S. Michaelis, apud Moguntiam, Rheno flumini imminens, haud longè à florentiffimo olim S. Albani Cœnobio Benedict, fundatorem laudat Petrum LXXIX. Epifcopum & XXXIX. Archiepifcopum Moguntinum; qui an. 1320. vivere defuit, lib. 5. Mogunt. Hiftoriæ Nic. Serarius. Vide etiam Chronicon Hirfaugiense Joannis Trithemii ad annum M. CCC. XXXIV.

2. Monasterium S. Albani, extra muros urbis Trevirorum, haud procul Mofella fluvio. Hujus & Confluentini Cœnobiorum fundator fuit Balduinus Archiepifcopus Treverenfis. de quo fufè Dorlandus in Chron. lib. 6. cap. 24. p. 356. & Trithemius, libro fuperius citato ad annum M. CCC. XXXI.

(*) Vid. Sulgeri Annal. Zvvifalt. P. II. pag. 41. 42.

3. Confluentium S. Beati Cœnobium, in Monte situm, Rhenum inter & Mosellam haud longè à Confluentia, Moguntinæ ditionis oppido, frequenti Civium ad pias stationes concursu singulis hebdomadibus frequentatur. Vide Petrum Cratepolium, in Catalogo Episcoporum Trevirensium, in Balduino Comite Lutzenburgensi, quem dicit obiisse an. M. CCCC. LXVIII.

4. Monasterium S. Barbaræ, in urbe Coloniensi, an. 1338. Walramus Archiepiscopus Coloniens. fundavit, eo fere loco, quo S. Sepherinus Episcopus epinicium Angelorum, animam S. Martini Turonensis Antistitis è terris ad cœlos deducentium, audivit: qui fundus hodièque S. Martini ager nuncupatur. Dotem postea auxere viri cum pii, tum opulenti: de quibus ex aliis huc facientibus, fusè agit Erhardus Winheimius in suo Sacratio Coloniae Agrippinæ.

Coloniensis porro Cartusia multos insignes viros, optimè de Ecclesia libris etiam editis meritos protulit: in his Henricum Calcariensem, Wernerum Rolevinckium, Petrum Blomevennam, Joannem Justum Lansbergium, Theodericum Loerium Aratanum, Laurentium Surium, Jacobum Mosandrum, Zachariam Lippelorum, Theodorum Petrejum, Cornelium Grafium, Antonium Dulkenium, aliosque pietate juxta ac eruditione præstantes.

5. Mons S. Mariæ, apud Argentoratum. Quod Monasterium cum Lutherani bello Argentoratensi, circa an. Dom. M. D. XC. evertissent, Monachi in vicino tractu Molsheimensi sedem collocarunt. De hujus fundatione Dorlandus lib. 6. cap. 25. pag. 358. Coloniens. editionis.

6. Mons S. Joannis Bapt. apud Friburgum in Elvetiis.

7. Bethlehem B. Mariæ, in Ruremondensi Geldrorum urbe, ad Mosam. Quod quidem Cœnobium excitavit Gerardus III. Geldriæ Comes, qui cum annis XXVII. præfuisset, anno 1229. obiit: Henrico Aquilio teste, in Geldriæ Chronico.

Hoc in Monasterio piissime vixit & obdormivit Dionysius Richelius, Cartusiani cognomento per orbem notissimus: de quo nos in Elogiis Belgicis, & Antonius Possévinus in apparatu Sacro, Trithemius, Dorlandus, Sutor, & alii fusissimè.

De Monachis Carthusianis, à Guilielmi Nassovii, Arausiensium Principis militibus, pro Christo occisis, vide Theatrum crudelitatum hæreticorum nostri temporis, auctore Richardo Verstegano, Antverpiæ editum. Et historiam Reverendi Domini Patris Arnoldi Havensii, Carthusiæ Gandensis Prioris dignissimi, editam Coloniae apud Bernardum Gualtheri, anno 1608. in Octavo.

8. Domus S. Paulæ porto Montis apud Bernam Helvetiorum oppidum, à fidei sinceritate hoc tempore alienum, atque ideo à Carthusianis desertum.

9. Vallis S. Margaritæ in urbe Basileensi, quam circa annum Domini M. CCCC. VI. insigni prudentia ac pietate vir Jacobus Zyebel, in Senatu Basileensi Tribunus plebis suis sumptibus, quæ amplissimæ profectò erant, construxit, ibidèmq. non sine Sanctitatis opinione diem clausit extremum. In qua insuper Cartusia plurimi quoque insignes viri, qui in Basileensi Concilio vitam cum morte commutarunt, humati sunt. Visitur quidem illic integra adhuc structura, verum quæ laicorum hominum ufui potius quàm religioforum deserviat.

10. Insula Reginae Cœli, apud Wesaliam, Diœcesis Coloniensis oppidum. Hæc Adolphum Cliviæ Ducem fundatorem habuit. Verum anno Domini 1588. solo adæquata, cultore caret: vivuntque religiosi in ipsa Wesaliensi urbe, occupantes Monasterium Patrum Dominicanorum.

11. Domus S. Sixti, in vico Putila, vulgo Pettel, in Lotharingiæ finibus, ad Mosellam apud Sierick oppidum. Quod quidem Monasterium bellis Gallicis pæne vastatum, R. P. Hector San-Vitanus, Germanicæ Visitator Provinciæ, Superioribus annis egregiè instaurandum curavit: nec non & Pater Hugo, Meerhutanus, qui eum in Prioratu immediatè præcessit.

12. Domus Compassionis B. Mariæ, fundata est circa ann. Dom. M. CCCC. LXXV. apud Juliacum, in Diœcesi Coloniensi: Cujus fundatores sunt Duces Juliæ, qui etiamnum eandem tutantur: ædificavit namque eam Guilielmus, sextus loci istius Princeps.

13. Castrum B. Mariæ, apud Dulmaniam, Monasteriensis Diœcesis oppidum. Quod fundatorem agnoscit nobilem ac generosum virum Gerardum Keppelium, qui obiit circa annum Domini 1488.

CAPUT XIV.

Provincia Saxoniae.

1. **D**omus Gratiae Dei, apud Stetinum.
2. Paradisus B. Mariae, in Prussia, quarto circiter lapide à Dantisco.
3. Claustrum B. Mariae, apud Hildeshemum, Episcopalem Saxoniae Urbem, quae Domus jam Rhenanae subjacet Provinciae.
4. Domus Misericordiae Dei, apud Francofortum, ad Oderam, quae tamen à Cartusianis modo non habitatur.
5. Templum B. Mariae, apud Lubecam.
6. Domus Legis B. Mariae, apud Rostochium.
7. Corona B. Mariae, in Pomerania.
8. Pax Dei, apud Schivelbein in nova Marchia.
9. Pax B. Mariae, in Regno Sueciae.

CAPUT XV.

Provincia Longobardiae.

1. **D**omus Casularum, apud Genuam Ligurum caput.
2. Vallis Pifii.
3. Mons Benedictus.
4. Stola Dei, apud Parmam, Urbem Ducatus titulo illustrem.
5. Monasterium S. Bartholomaei, apud Genuam Liguriae Metropolim.
6. Mons S. Petri.
7. Domus Montis Brachii.
8. Monasterium S. Ambrosii, alias Agni Dei, apud Mediolanum, Insubriae Metropolim.
9. Monasterium SS. Philippi & Jacobi Apostolorum apud Astam urbem.
10. Monasterium S. Mariae de Gratia, apud Ticinum five Papiam Ducatus Mediolanensis urbem. De cujus initiis ac laudibus ita Stephanus Winandus Pighius, in Hercule suo Prodicio, à Plantinianis excuso: *Est inter Mediolanum & Ticinum, Cœnobium Cartusianorum pulcherrimum, atque amplissimum. Cujus templum ex vario pretiosoque marmore, à fundamentis excitatum, historiarum sculpturis ac statuis artificiosis exornatum à prima fronte ingredientibus religionem incutit, & introgressos Majestate quadam augusta suspensos tenet; dum offeruntur oculis tot picturae, altaria & sacraria auro argenteoque ditissima, ediculae marmoreae, monumentis pulcherrimis decoratae. Condidit templum ac Cœnobium Joannes Galeatus Vicecomes, primus Insubriae Dux, atque locupletissime dotavit. Cujus, in aede sacra, sumptuosissimum ex marmore sepulcrum, cum statua & imagine ad vivum facta visitur. Adjunctum in tabula marmorea litteris inauratis rerum ab ipso gestarum elogium præclarum, ac lectu valde dignum. Sunt in hoc Cœnobio multa pretiosa & rara Principum donaria, Divinae reliquiae, & pulcherrima quaeque templi ornamenta. Ipsius Monasterii aedificia sunt sumptuosissima, porticus milliariae, pomaria amplissima cum luco, nosocomium item apparatusissimum. Haud procul inde visuntur vivarii capacissimi septa, murus latericius, sed magna ex parte nunc dirutus & dejectus: qui millia passuum viginti in quadrum circumductus, concludebat arva, silvas & prata, feris emutriendis destinata. In quibus olim apri, cervi, damae, capreoli, lepores, & id genus animalia ad venatum continebantur. Auctor ejus operis idem Joannes Galeatus Dux fuit, qui Cœnobium condidit. In iisdem septis castra sua metatus erat Franciscus I. Galliarum Rex, Ticinum obsidione premens, cum à Caroli V. Imp. Ducibus, Laonio & Borbonio victus, prælio caperetur, cum Rege Navarra, & præcipuis Galliarum Principibus, anno post Christum natum 1525. Haecenus Pighius.*
11. Monasterium S. Trinitatis, apud Mantuam urbem, Ducatus insignibus decoratam.
12. Domus S. Mariae Lauretanæ, apud Saonam, ditionis Genuensis oppidum.

CAPUT XVI.

Provincia Tusciae.

1. **D**omus S. Mariae, apud Senas, vetus Hetruscorum oppidum.
2. Monasterium S. Hieronymi, apud Bononiam. Petrus Sutor, lib. 2. de vita Cartu-

Cartusiana, Tract. 3. cap. 2. videtur indicare, Cœnobium istud fuisse exstructum à Joanne Andrea, Jureconsulto scriptis editis notissimo.

3. Monasterium S. Petri de Pontigniano, apud Senas Etruriæ urbem.
4. Monasterium S. Spiritus, apud Lucam urbem, Reipublicæ gloria ac libertate florentem.
5. Domus Belreguardi, apud Senas.
6. Monasterium S. Laurentii, apud Florentiam, Etruriæ caput.
7. Domus Montelii.
8. Vallis Gratiosa Calciensis, apud Pisas, urbem Etruriæ, Disciplinarum studiis & Academia nobilem.
9. Monasterium S. Andreae de Littore, apud Venetias. Vide Dorlandi Chronicon, lib. 7. cap. 37.
10. Monasterium SS. Hieronymi & Bernardi, apud Patavium, sive Paduam, ditioris hodie Venetæ oppidum, studiis præsertim Medicæ artis nobilitatum.
11. Monasterium S. Christophori, apud Ferrariam, de quo in Hercule Prodicio, pag. 349. Fundatorem agnoscit Borsum, Atestinum scilicet Marchionem, & Ferrariæ Principem, qui obiit Anno M. CCCC. LXXI.
12. Domus S. Marci, Vedanensis.

C A P U T XVII.

Provincia Romana, quam Longobardiæ remotioris vocant.

1. **M**onasterium SS. Stephani & Brunonis, in Calabria. Id ipse B. Bruno, Rogerii, Calabriæ & Siciliæ Comitis liberalitate adjutus, excitavit, ibidemque piè in Domino Anno M. C. I. obdormivit.

Cæterum post mortem beati Brunonis, ut in historia vitæ ejus Surius commemorat, in Cartusianæ vitæ instituto perseveravit illud Monasterium sub quinque Prioribus, qui ei successerunt, usque ad tempora venerabilis Guigonis Prioris Cartusianæ.

Inde in Gallia crescente Ordine Cartusiano, solum illud Calabriæ Monasterium à beati patris Brunonis fervore & Sanctitate tepescendo, degeneravit. Et petebant quidam ejus habitatores à Cartusia Visitatores & Reformatores; Sed nimia locorum intercapedo non facile id obtinebat. Itaque ad Cisterciensè institutum illi se transfudere, quod tum recens ortum, & incomparabilis viri B. Bernardi Abbatis Claravallensis, insigni Sanctitate, multoque labore mirificè propagatum, in magno fervore durabat. Ad illud autem tempus in Cartusianæ Religionis Professione permanerat illud Monasterium annos sexaginta. Sed Cisterciensi quoque religione, successu temporis, ibi tebescente, tandem Monasterium S. Brunonis factum est commendatitium, usque ad Sanctissimi Pontificis Leonis Decimi tempora.

Is Pontifex, cum multorum relatione de eximia B. Brunonis Sanctitate crebrò audisset, indignum arbitratus est eum, quem præpotens Deus in hac vita tot auxisset donis & charismatibus, & nunc cœlesti afficeret beatitudine, in terris non eximiâ laude & prædicatione efferri, nec debita piæ devotionis officia persolvi, cui dedisset Dominus cor ad præceptum & legem vitæ, & disciplinæ. Itaque non modò auctoritate Apostolicâ clementer annuit, sed etiam voluit, ut in singulis Monasteriis totius Ordinis Cartusianæ & earum Ecclesiis sive Sacellis, festum Sanctissimi Brunonis Confessoris annis singulis, die 6. Octobris, quo decessit à vita, solenniter colatur, & congrua debitæque devotione celebretur; ipsius etiam corpus, atque memoria, dignam in Domino laudem habeat, ac venerationem: Conveniens etiam officium in honore ipsius agatur & decantetur, nec non quotidie in divino officio de eo commemoratio fiat. Domum præterea S. Stephani, quam B. Bruno in Calabria condiderat, & in qua sacrum ejus corpus quiescit, idem Pontifex à Cisterciensibus ad Cartusianos revocavit. Anno salutis 1514. ut deinceps illic Cartusiano more & instituto vivatur; sicut & nunc vivitur. Hactenus ex Surio.

2. Monasterium S. Bartholomæi de Trifulto.
3. Domus S. Laurentii de Padula.
4. Domus S. Martini, apud Neapolim, Regni Neapolitani Metropolim. Quo de in Hercule Prodicio, pag. 349. Possidere dicitur triginta annui redditus ducatorum millia.
5. Monasterium S. Jacobi, in Insula Caprensi.
6. Monasterium S. Crucis, in Urbe Roma: quod nunc ad thermas Diocletianas translatum, S. Maria de Angelis nuncupatur.

Script. Rerum Monast. Tomus II.

P p p

Quod

242 ORIGINES CARTHUSIAN. MONASTERIORUM.

Quod Pius I. magnificentissimè extruxit, addita Inscriptio, quæ in ara Suprema visitur:

*Quod fuit idolum, nunc templum est Virginis, auctor
Est Pius ipse Pater, dæmones aufugite.*

Vide Laurentium Schraderum Halberstadiensem lib. 2. Monumentorum Italiae, fol. 121. editionis Halberstadianæ, apud Jacobum Lucium Transylvanum, anno M. D. XCII. Est in hac Cartusia etiam monumentum Antonii de Duca.

Quin & Appendix B. Platinæ in vita Pii IV. loci hujusce meminit hisce verbis: *Pius Papa IV. thermas Diocletianas vetustate corruptas, B. Mariæ Virgini, dedicatas, magnificentissimo Templo in Sacram ædem, & Cartusianorum Cænobium menstrua quingentorum aureorum solutione convertit.* Cujus quidem loci etiam in Baronii Annalibus habetur mentio, anno nimirum Dom. CC. XCVIII. Num. X. XVII. & XVIII.

7. Vallis S. Nicolai Clarimontani.

Sunt & alia fortassis alibi hujus instituti Cænobia, nobis incognita, quæ utinam Cartusiani ipsi plenius aliquando eruant, illustriora tamen quæque arbitror à nobis recensita.

INDEX.